
SELKÄMEREN JA PYHÄJÄRVEN KALATALOUSOHJELMA 2020

SELKÄMEREN JA PYHÄJÄRVEN KALATALOUSOHJELMA 2020

Sisältö

TIIVISTELMÄ	1
1. Kohdealue ja väestö.....	2
2. Kalakannat ja -talouden tila alueella.....	2
2.1. Ammattikalastus	2
2.1.1. Kalastajat ja pyyntimenetelmät	2
2.1.2. Kalansaaliit ja saaliin arvo	3
2.1.3. Kalasatamat ja purkupaikat	4
2.2. Kalanjalostus ja tukkukauppa	4
2.3. Vesiviljely	5
2.4. Kalastusmatkailu	5
3. Kalatalouden SWOT-analyysi	6
4. Tunnistetut kalatalouden kehittämistarpeet.....	8
4.1. Ammattikalastus	8
4.1.1. Nykytila ja toimintaympäristö.....	8
4.1.2. Kehittämismahdollisuudet	8
4.2. Kalanjalostus ja tukkukauppa	9
4.2.1. Nykytila ja toimintaympäristö.....	9
4.2.2. Kehittämismahdollisuudet	9
4.3. Vesiviljely.....	9
4.3.1. Nykytila ja toimintaympäristö.....	9
4.3.2. Kehittämismahdollisuudet	10
4.4. Kalastusmatkailu	10
4.4.1. Nykytila ja toimintaympäristö.....	10
4.4.2. Kehittämismahdollisuudet	10
5. Kehittämissuunnan tavoitteet	12
5.1. Visio 2020.....	12
5.2. Tavoitteet	12
6. Ohjelman kuvaus ja toimenpiteet.....	13
6.1. Tavoite 1: Kalan alkutuotannon jalostusasteen ja käyttöasteen nostaminen.....	13
6.2. Tavoite 2: Paikallisen kalan käytön lisääminen ja kalatalouden imagon parantaminen	13
6.3. Tavoite 3: Kalatalousinfrastruktuurin ja tuotantovälineistön kehittäminen	14

6.4.	Tavoite 4: Toimijoiden verkostoitumisen ja osaamisen lisääminen	14
6.5.	Tavoite 5: Kalaan liittyvän matkailun lisääminen	15
7.	Strategian laadintaprosessi.....	15
8.	Toiminta- ja aktivointisuunnitelma	16
8.1.	Tiedotusuunnitelma.....	16
8.2.	Oppimissuunnitelma	17
8.2.1.	Sisäinen oppiminen.....	17
8.2.2.	Ulkoisen oppiminen.....	17
8.3.	Muiden rahoituslähteiden hyödyntäminen	17
9.	Hallinnon ja seurannan järjestäminen	18
9.1.	Säännöt ja jäsenyys.....	18
9.2.	Valintakriteerit	18
9.3.	Ohjelman toteutumisen seuranta.....	18
10.	Kustannukset ja rahoitussuunnitelma	19

- LIITEET:
1. Selkämeren kalatalouden kehittämissuunnitelma
  2. Satakunnan kalatalouden kehittämisselvitys
  3. Viestintäsuunnitelma
  4. Alueen kuntien rahoitussitoumukset

TIIVISTELMÄ

Selkämeren ja Pyhäjärven kalatalousohjelma 2020 perustuu alueella tehtyihin Selkämeren kalatalousselvitykseen ja Pyhäjärven kalatalouden kehittämissuunnitelmiin sekä ohjelmakaudella 2017-2014 toimineen Vakka-Suomen kalastuspuisto kalatalousryhmän toiminnasta saatuihin kokemuksiin. Lisäksi ohjelmaa on valmisteltu laajapohjaisessa kaikille avoimessa työryhmässä sekä alan toimijoista koostuvassa pienemmässä työryhmässä. Kalatalouden nykytilan ja sen analyysin perusteella on valittu viisi keskeistä kehittämistavoitetta, jotka toimivat kalatalouden toimintaryhmän työn ytimenä. Ohjelman visio vuodelle 2020 on:

Selkämeri ja Pyhäjärvi muodostavat monimuotoisen, kestävään kehitykseen perustuvan vahvan kalatalousalueen, joka tuottaa korkealaatuisia tuotteita paikallisesta kalasta.

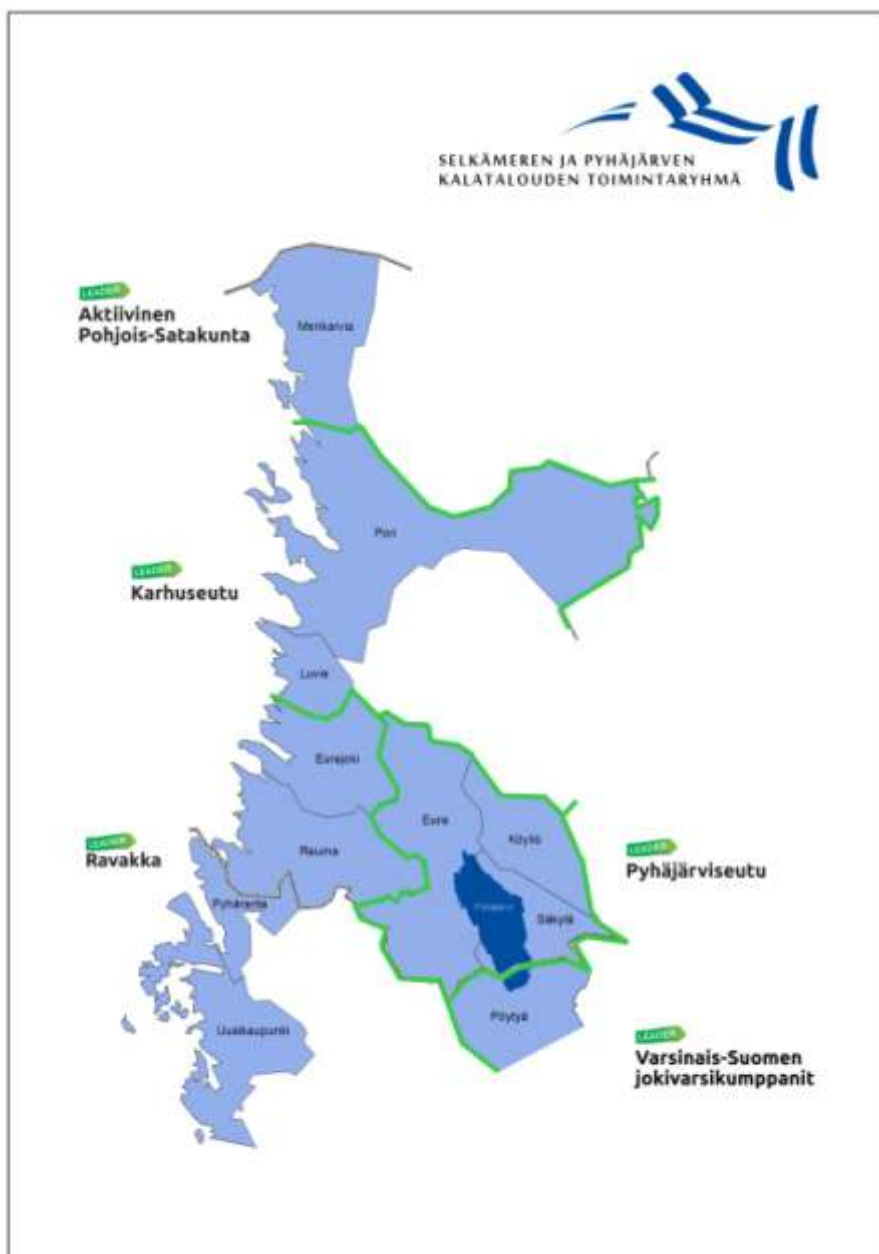
Kalatalousohjelman tavoitteena on ylläpitää ja kehittää kalataloutta vahvana alueen elinkeinorakenteen osana. Alan toimijoiden yhteistyö ja osaaminen ovat lisääntyneet ja heillä on käytössään nykyaikaiset tuotantovälineet. Paikallisen kalan käyttö- ja jalostusaste, arvostus ja saatavuus ovat kasvaneet. Kalatalous tarjoaa monipuolisia työmahdollisuuksia ja kalavaroja hyödynnetään ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla. Kalatalous tuottaa laadukasta lähiruokaa ja työllistää paikallisia ihmisiä.

Ohjelman viisi kehittämistavoitetta ovat:

1. Kalan alkutuotannon jalostusasteen ja käyttöasteen nostaminen
2. Paikallisen kalan ja kalatalouden imagon parantaminen
3. Kalatalousinfrastruktuurin ja tuotantovälineistön kehittäminen
4. Toimijoiden verkostoitumisen ja osaamisen lisääminen
5. Kalaan liittyvän matkailun lisääminen

Näiden tavoitteiden kautta pyritään toteuttamaan Euroopan meri- ja kalatalousrahaston yleisiä horisontaalisia tavoitteita: ilmastonmuutokseen varautumista, innovatiivisuutta sekä ympäristöarvojen huomioimista. Kullekin kehittämistavoitteelle on määritelty tavoitetaso sekä mittaristo. Ohjelma sisältää osa-aluekohtaisia suunnitelmia mm. viestinnästä, tietojen- ja taitojen kehittämisestä sekä aktivoinnista. Erityisen tärkeäksi on katsottu alan ulkoisen ja sisäisen viestinnän kehittäminen.

Ohjelman vastuullisena toteuttajana toimii Leader Ravakka, joka tekee tiivistä yhteistyötä alueen muiden Leader-ryhmien, kuntien ja paikallisten toimijoiden kanssa.

Kuva 1. Kalatalouden toimintaryhmän toimialue kartalla

1. Kohdealue ja väestö

Kalatalouden toimintaryhmän toimialue kattaa 11 kuntaa Satakunnassa ja Varsinais-Suomessa (kuva 1.). Alueella asuu noin 182 000 ihmistä ja sen maapinta-ala on n. 4 700 neliökilometriä. Yli 10 000 asukkaan kaupunkeja ovat Pori, Rauma ja Uusikaupunki. Lisäksi Euran kunnassa on yli 10 000 asukasta (taulukko 1.). Alueella toimivat Satakunnan ja Varsinais-Suomen Ely-keskukset, joista viimeksi mainittu hoitaa koko alueen kalatalouden piirihallinnon. Alueella toimii myös viisi paikallista maaseudun toimintaryhmää (Leader). Alueen tärkeimmät vesistöt ovat Selkämeri, Säkylän Pyhäjärvi, Kokemäenjoki ja Merikarvianjoki. Lisäksi alueella on paikallisesti kalataloudellisesti tärkeitä pienempiä järviä ja jokia. Veden laadultaan Selkämeri on Itämeren puhtainta aluetta.

Taulukko 1. Kalatalouden toimintaryhmän toimialueen kunnat, pinta-alat ja väkimäärä 31.1.2012

Kunta	asukkaita henk.	Pinta-ala km ²	Asukastiheys henk./km ²
Eura	12 415	579	21,44
Eurajoki	5 921	345	17,16
Köyliö	2 747	246	11,17
Luvia	3 370	169	19,94
Merikarvia	3 260	446	7,31
Pori	83 272	834	99,85
Pyhäranta	2 198	143	15,37
Pöytyä	8 575	750	11,43
Rauma	39 853	496	80,35
Säkylä	4 622	161	28,71
Uusikaupunki	15 502	502	30,88
YHTEENSÄ	181 735	4 671	38,91

2. Kalakannat ja -talouden tila alueella

Kalatalouden toimintaryhmän alueella kalatalous on perinteisesti ollut tärkeä toimeentulon lähde. Selkämeren alueelta kalastetaan valtaosa Suomen silakkasaaliista ja se myös tuodaan maihin täällä. Merialueella myös siika, lohi, ahven ja muut suomukalasaaliit ovat valtakunnallisesti merkittäviä. Säkylän Pyhäjärvi on kuulu hyvästä kalatuotannostaan sekä muikuista ja ravuistaan. Alueen kalatalouden tila on selvitetty yksityiskohtaisemmin Selkämeren ammattikalastajat ry:n laatimassa Selkämeren kalatalouden kehittämissuunnitelmassa (liite 1) sekä Pyhäjärvi-instituutin laatimassa Satakunnan kalatalouden kehittäminen selvityksessä (liite 2).

2.1. Ammattikalastus

2.1.1. Kalastajat ja pyyntimenetelmät

Alueella kalasti vuonna 2011 arviolta 346 kalastajaa, joista 94 oli pääammattikalastajia. Kalastajista 22 pääammatti- ja 38 sivuammattikalastajaa toimi Pyhäjärvellä. Kalastajien määrä kunnittain eriteltynä on esitetty kappaleen 10 taulukossa.

Selkämeren alueella tärkeimmät pyyntimuodot ovat trooli, rysä ja verkko. Verkkokalastus on vähentynyt viime vuosina voimakkaasti ajoverkkokalastuksen kieltämisen ja hyljekannan hallitsemattoman kasvun seurauksena. Verkkokalastusta korvaamaan on kehittynyt uuden tyyppistä rysäkalastusta hylkeenkestävillä pyydyksillä. Troolaus kohdistuu silakkaan ja kilohailiin. Rysäkalastuksen kohdelajit ovat pääasiassa siika ja lohi sekä ympäristönhoitopalkkiojärjestelmän myötä enenevässä määrin särkikalat.

Säkylän Pyhäjärven tärkeimmät ammattikalastuksen pyyntimuodot ovat nuotta-, verkko- ja rysäkalastus sekä ravustus merroilla. Nuottaus kohdistuu muikkuun ja poistokalastuksen kohdelajeihin, kun taas rysillä kalastetaan perinteisesti siikaa ja muikkua kutuaikaan. Rysiä on käytetty lisääntyvässä määrin myös hoitokalastuksessa. Rapumertoja ammattikalastajilla oli käytössään noin 8 400 kpl.

2.1.2. Kalansaaliit ja saaliin arvo

Selkämeren ja Pyhäjärven ammattikalastajat kalastivat vuonna 2011 arviolta 37 miljoonaa kiloa kalaa (Taulukko 2). Valtaosa kilomääräisestä saaliista oli silakkaa ja kilohailia. Kalatalouden toimintaryhmän alueen kalastajat pyytivätkin kolmanneksen Suomen silakka- ja kilohailisaaliista.

Suomukalasaalis ilman silakkaa ja kilohailia oli noin 1 miljoona kiloa. Eniten saatiin kuoretta, ahventa, särkeä, muikkua ja täplärapua. Taulukossa 2 esitetyistä saalismääristä puuttuvat osa sivusaalislajeista ja rekisteröitymättömien sisävesikalastajien saalis, joten todellinen suomukalasaalis on esitettyä jonkin verran suurempi.

Kalatalouden toimintaryhmän alueen ammattikalastajien keskeisten talouskalojen saaliin arvo vuonna 2011 tuottajahinnoin laskettuna oli arviolta noin 9,5 miljoonaa euroa. Tosiasiassa useat ammattikalastajat jatkojalostavat saaliinsa tai myyvät osan siitä suoraan kuluttajille, jolloin alkutuottajan saaliistaan saama hinta on huomattavasti taulukossa 2 käytettyjä tilastollisia keskihintoja korkeampi. Saaliin arvosta $\frac{3}{4}$ osaa tuli silakasta ja kilohailista, jolloin muun saaliin arvoksi muodostuu noin 2,3 miljoonaa euroa. Taloudellisesti tärkeimmät lajit olivat muikku, täplärapu, ahven, siika ja lohi joiden yhteenlaskettu arvo on yli 75 % suomukala- ja rapusaaliin arvosta. Täplärapusaaliin merkitys Pyhäjärven ammattikalastajien tulonmuodostuksessa oli huomattava, noin 70 prosenttia.

Taulukko 2. Kalatalouden toimintaryhmän alueen ammattikalastajien keskeisten talouskalojen saalis ja sen arvo tuottajahinnoilla vuonna 2011

LAJI	Saalis		Yhteensä kg	hinta €/kg	Saaliin arvo €
	Merialue	Pyhäjärvi			
Silakka	31 532 825		31 532 825	0,20 *	6 306 565
Kilohaili	4 660 362		4 660 362	0,18	838 865
Muikku		115 000	115 000	4,33	497 950
Hauki	28 364	7 500	35 864	1,48	53 079
Siika	34 598	20 000	54 598	5,68	310 117
Lohi	34 527		34 527	5,66	195 423
Taimen	7 640	600	8 240	5,74	47 298
Kuore	170 249	74 000	244 249	0,50	122 125
Lahna	99 281	5 000	104 281	0,42	43 798
Särki	69 331	150 000	219 331	0,33	72 379
Made	4 909	1 500	6 409	5,37	34 416
Ahven	114 365	110 000	224 365	1,78	399 370
Kuha	31 032		31 032	4,87	151 126
Täplärapu (kpl)		503 000	503 000	0,80 *	402 400
Yhteensä			37 271 083		9 474 910

*) arvio keskihinnasta (€/kpl)

Osana Pyhäjärvi-instituutin hanketta *Satakunta – Innovation and research network in changing climate – case crayfish* (2011-2015) selvitettiin elinkeinokalatalouden kokonaistaloudellista ja aluetaloudellista merkitystä Rauman seutukunnassa sekä nykytilanteen että tulevaisuuden ilmastonmuutoskenaarioiden pohjalta. Ilmastonmuutos, ja erityisesti veden vuosittainen maksimilämpötilojen nousu, tulee aiheuttamaan muikku- ja siikakantojen voimakkaan taantumisen

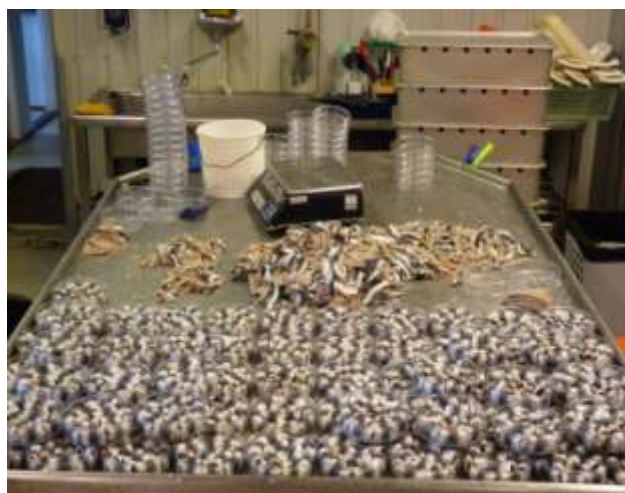
Säkylän Pyhäjärvellä. Jyväskylän ja Helsingin Yliopistojen laatimien saalisjakaumaennusteiden ja saaliin taloudellisen arvon muodostuksen pohjalta voidaan kuitenkin nähdä positiivisia vaikutuksia kalastuksen liiketaloudelliseen kannattavuuteen. Arvioiden mukaan kalastussaaliin arvo voi vuonna 2031 olla lähes kolminkertainen nykyiseen verrattuna, kun pääsaaliskaloina ovat ahven ja täpläräpu. Ruralia-instituutin laatiman RegFin –mallin mukaisen arvion pohjalta Rauman seudun elinkeinokalatalouden kokonaisarvo voi kasvaa 1,5 –kertaiseksi nykyisestä ja alalla suoraan työskentelevien määrä nousisi kolmanneksella. Täplärävun osalta vuonna 2031 yksi uusi ravustaja luo samalla yhden uuden työpaikan muilla toimialoilla. Tällä hetkellä kalatalouden kerrannaisvaikutus muille toimialoille on Rauman seudulla vain 0,3, sillä lähes 70% potentiaalisesta kerrannaisvaikutuksesta valuu alueen ulkopuolelle matalan paikallisen jalostusasteen johdosta. Jalostusasteen nostoa tulisikin lisätä ja kehittää alueella voimakkaasti.

2.1.3. Kalasatamat ja purkupaikat

Kalatalouden toimintaryhmän alueella Selkämeren rannalla on kahdeksan virallista kalasatamaa, Merikarvian Kasala ja Krooka, Uudenkaupungin Pitkäluoto ja Suukari, Rauma, Porin Reposaaari sekä Säkylän ja Mannilan kalasatamat Pyhäjärvellä. Suukarin ja Reposaaaren satamissa on myös troolisaaliiden käsittelyyn rakenteita ja palveluja. Muiden kalasatamien palveluvarustus on suunnattu enemmän pienimuotoisen kalastuksen tarpeita silmälläpitäen ja niiden varustelutaso vaihtelee. Lisäksi virallistettuja saaliin purkupaikkoja on yhdeksän. Näiden lisäksi kalastajilla on omia kalarantoja joiden kautta he toimivat.

2.2. Kalanjalostus ja tukkukauppa

Alueella on runsaasti kalanjalostuksen ja kalakaupan toimijoita. Kalanjalostus perustuu silakkaan, kasvatettuun kalaan, muuhun luonnonkalaan sekä tuontikalaan. Suurimmat toimijat silakkakaupassa ovat Selkämeren jää (Uusikaupunki ja Reposaaari) ja Troolari Olympos (Uusikaupunki). Yritykset toimittavat huomattavan osan silakkasaaliistaan blokkipakastettuna Venäjälle ja Viroon jatkojalostukseen tai rehuksi turkistarhoille. Venäjän viennin tyrehtyttyä on osa silakka-saaliista landattu suoraan Ruotsiin, mistä se on edelleen kuljetettu Tanskaan kalajauhon raaka-aineeksi.

Suomukalan ja kasvatetun kalan tukkukaupassa ja jalostuksessa yli 10 henkilöä työllistäviä toimijoita on neljä. Kalavaltanen Oy toimii Porissa, ja on juuri investoinut uusiin tuotantotiloihin. Yritys jalostaa luonnonkalaa ja kasvatettua kalaa, josta osa kasvatetaan itse. Kalarannan vihannes (Uusikaupunki) sekä Kalaset Oy (Uusikaupunki) ovat merkittäviä luonnon- ja kasvatetunkalan ostajia sekä tukkumyyjiä myös kalatalouden toimintaryhmän alueen ulkopuolella. Kumpikin yritys jalostaa kalaa fileeksi. Kolvaan Kala Säkylässä jalostaa kaloja ja rapuja vähittäismyyntiin ja tukkuihin. Yritys keittää rapuja ja tekee kalajalosteita ja savukalaa. Yritys on investoinut kalamassan valmistuslaitteisiin tarkoituksena tehdä kalamassatuotteita vajaan hyödynnetyistä kaloista. Rapuja välittää myös neljä muuta yritystä.

Pienjalostajien keskittymät ovat Uudenkaupungin Pyhämaassa sekä Merikarvialla. Näiden usein perheyriyten kalajalosteet valmistetaan pääosin silakasta tai siiasta ja myydään joko itse esimerkiksi kalamarkkinoilla ja toreilla tai tukkuliikkeisiin. Pienimuotoisesti kalaa jalostavat myös alueen vähittäis- ja torikauppiat, jotka jatkojalostavat kalasta esimerkiksi savukalatuotteita tai eineksiä. Ammattikalastajien saaliita ostavat paikallisten kauppioiden ja jalostajien lisäksi myös muualta Suomesta tulevat toimijat. Viime vuosina kuoreen ja särkikalojen markkinat ovat kehittyneet.

2.3. Vesiviljely

Kalatalouden toimintaryhmän alueella toimii viiden vesiviljely-yrityksen 17 eri kasvatusyksikköä, joiden yhteenlaskettu tuotanto on noin 700 000 kiloa vuotuista lisäkasvua. Laitokset sijoittuvat Uudenkaupungin ja Luvian merialueille ja yksi laitos Eurajoelle. Lisäksi Uudenkaupungin Sybimar Oy:n uuden kiertovesilaitoksen tuotantotavoite on 400 tonnia vuodessa. Valtaosa, 95 % tuotetusta kalasta on kirjolohta ja loppu 5 % siikaa. Vesiviljelyn tuotannon arvo on noin 3 miljoonaa euroa. Vesiviljelyn valtakunnallisella sijainninhjaustyöllä on pyritty löytämään kalankasvatukselle lisää uusia kasvatuspaikkoja.

Poikastuotannon tukena Pyhämaassa on hautomo, missä on Uudenkaupungin kalastusalueen toimesta tuotettu siian ja mateen vastakuoriutuneita poikasia istukkaiksi. Osa siianpoikasista on jatkokasvatettu kesänvanhoiksi verkkoaltaassa meressä. Kokemäenjokeen Harjavaltaan on perusteilla hautomo lähinnä Kokemäenjoen vaellussiian mädinhaudontaan.

2.4. Kalastusmatkailu

Ehkä tunnetuin yksittäinen kalastusmatkailukohde alueella on Merikarvianjoki, joka on houkutelut virkistyskalastajia jo 1900-luvun alussa. Joen kalastusmatkailua on aktiivisesti kehitetty ja toimijat ovat verkostoituneet Merikarvianjoen kalakierrokseksi. Joelle myydään kalastuslupia vuosittain noin 140 000 eurolla. Kalastusmatkailun arvioidaan tuovan paikkakunnalle noin miljoona euroa vuodessa.

Kalatalouden toimintaryhmän alueen muut kalastusmatkailuyrittäjät ovat hajallaan ja toimintaa leimaa sivutoimisuus. Toimijoita löytyy merialueelta, Pyhäjärveltä ja myös pienemmistä jokivesistöistä. Pyhäjärven hauen uistelu ja lohen uistelu Selkämerellä ovat uisteluharrastajien tietoisuudessa ja niiden paremmassa tuotteistamisessa on kehittämismahdollisuuksia. Myös jotkin alueen ulkopuoliset yritykset järjestävät kalastusmatkoja alueelle. Valtaosa palveluista on saatavilla majoitusyrittäjien oheistuotteena, mutta myös muutama ammattikalastaja ja kalaopas tarjoavat palveluja kalastaville asiakkaille. Kalastusmatkailupalvelujen kehittäminen kuitenkin kiinnostaa. Monet kunnat ja matkailutoimijat ovat valmiita kehittämään uusia palveluja, sillä alalla nähdään mahdollisuuksia tulevaisuudessa. Myös vuonna 2011 perustetun Selkämeren kansallispuiston odotetaan lisäävän alueen kiinnostavuutta luontomatkailijoiden keskuudessa.

Kalan käyttöä ravintolan brändinä on havaittavissa ainakin Huvila Haapsaassa (Säkylä), Gasthaus Pookissa (Uusikaupunki) ja Rantahuoneella (Merikarvia). Lisäksi Reposaaaren Merimesta on opetuskalaravintola.

3. Kalatalouden SWOT-analyysi

Alueen vahvuuksia, heikkouksia, uhkia ja mahdollisuuksia analysoitiin Selkämeren ja Pyhäjärven alueellisissa kalatalousselvityksissä. Analyysi perustuu sekä alan toimijoiden haastatteluun, että työryhmien työhön. Vaikka olosuhteet ovat Pyhäjärvellä toisenlaiset kuin Selkämerellä nousee analyysissä esiin pääosin yhteisiä havaintoja.

Taulukko 6. Selkämeren ja Säkylän Pyhäjärven kalatalouden SWOT-analyysi

VAHVUUDET	HEIKKOUEDET, HAASTEET
<p>Kalastus on kestäväällä pohjalla</p> <p>Riittävät raaka-ainevirrat ja logistiset ketjut olemassa</p> <p>Jalostuspotentiaalia ja kalanvastaanottokapasiteettia on riittävästi</p> <p>Ammattikalastajille on kalastusoikeuksia hyvin saatavilla valtaosassa aluetta.</p> <p>Infrastruktuuri on kunnossa, toimivat kalasatamat</p> <p>Kalastajilla usean sukupolven ammattikalastusperinne ja kerrytettyä tietotaitoa.</p> <p>Korkea ammattitaito ja hoitokalastusosaaminen.</p> <p>Puhdas ympäristö</p> <p>Suoramyyntiperinne (pienimuotoinen kalanjalostus) on vahva</p> <p>Pitkäaikainen tutkimus ja kehitysyhteistyö, missä myös ammattikalastajat ovat mukana</p> <p><u>ERITYISESTI MERIALUE</u></p> <p>Kalankasvatuksen ympäristötehokkuus on korkealla tasolla</p> <p>Yleiset vesialueet meressä ovat lähellä.</p> <p>Kokemusta kalatalousryhmätoiminnasta</p> <p><u>ERITYISESTI PYHÄJÄRVI</u></p> <p>Tehokas ammattikalastus ylläpitää vesistöjen kuntoa</p> <p>Kalastajien välillä on paikallisesti tiivistä yhteistyötä ja heillä on innovaatiohalua elinkeinon toimintaedellytysten turvaamiseksi</p> <p>Vahva kalastusalue</p> <p>Täpläravun tuoma lisäarvo</p>	<p>Alan epävarma tilanne ja heikko kannattavuus ei houkuttele investoimaan tai uusia yrittäjiä alalle</p> <p>Yritykset pieniä, kannattavuusongelmia, ei varaa kehittämiseen</p> <p>Kalastus rakentuu muutamien lajien ympärille, vähän korvaavia lajeja</p> <p>Matala jalostusaste</p> <p>Yhteistyön vähäisyys eri vesistöalueiden välillä sekä tehottomuus logistiikassa ja markkinoinnissa erityisesti pienillä toimijoilla</p> <p>Suuri osa kalastajista eläköitymässä</p> <p>Kalatukkujen määräävä asema päämarkkina-alueella</p> <p>Kalastuksen sesonkiluonteisuus</p> <p><u>ERITYISESTI MERIALUE</u></p> <p>Kalastusoikeuksien saaminen Vakka-Suomen alueella</p> <p>Jatkuvasti paheneviin hylje ja merimetso-ongelmiin ei ole löydetty kestävää ratkaisua</p> <p>Riippuvuus Venäjän viennistä</p> <p>Kalankasvatus joutuu toimimaan taloudellisesti kannattamattoman pienissä yksiköissä</p> <p><u>ERITYISESTI PYHÄJÄRVI</u></p> <p>Muikun makuhaitat kesäisin</p> <p>Kalastusmatkailun riippuvuus itäturismista</p>

MAHDOLLISUUDET	UHAT
<p>Uudet kalastusmenetelmät, pyydyskehitys, tekninen kehitys ja innovaatiot</p> <p>Kotimaisella kalalla ja kalatalouselinkeinolla on hyvä imago, ja suomalaisten kalan kulutus on lisääntynyt</p> <p>Lähiruokatrendi. Kotimainen kala on joillekin kuluttajille vahva arvovalinta</p> <p>Luonnonkalan brändäys terveellisenä ja eettisenä</p> <p>Jalostusasteen nosto</p> <p>Yhteistyö markkinoinnissa, käsittelyssä ja logistiikassa</p> <p>Uusien tuotteiden kehittäminen uusille markkina-alueille</p> <p>Vajaasti hyödynnettyjen kalojen tuotteistaminen, vienti ja niiden tuoma ympäristönhoitoimago</p> <p>Nonfood-tuotteet ja kala bionergiana</p> <p>Kalastusmatkailun kehittäminen</p> <p>Positiivinen viestintä alan vahvuuksista</p> <p>Uudet nuoret kalastajat</p> <p><u>ERITYISESTI MERIALUE</u></p> <p>Perinteinen silakan verkko- ja rysäkalastus sekä uudet pyyntitavat voivat tuoda uusia toimeentulon mahdollisuuksia</p> <p>Sijainninhajaus, suljetun kierron laitokset, nettokuormitusjärjestelmä parantavat kalankasvatuksen ekotehokkuutta</p> <p>Henkilökohtaiset / aluskohtaiset kiintiöt mahdollistavat toiminnan järkevän suunnittelun</p> <p><u>ERITYISESTI PYHÄJÄRVI</u></p> <p>Täpläravun jatkojalostus</p> <p>Avovesinuottauksen kehittäminen</p> <p>Kalamassatuotteilla uusia markkinoita</p>	<p>Alalle ei tule uusia yrittäjiä ja kotimaisen kalan tarjonta vähenee</p> <p>Toiminnan kannattavuuden lasku, kustannusten nousu</p> <p>Kuluttajien kulutustottumukset muuttuvat. Halpa tuontikala, eksoottiset lajit muuttavat kuluttajien käsitystä kalan saatavuudesta ja hinnasta. Kuluttajat eivät suosi kotimaista kalaa</p> <p>Vaelluskala-, haittaeläin- ja ympäristölupapolitiikka hankaloittavat yritystoiminnan suunnittelua ja kannattavuutta</p> <p>Ympäristömuutokset: vesien laadun heikkeneminen, vieraslajit, ilmaston muuttumisen seuraukset kalastoon</p> <p>Yleinen tunnepohjainen mielipide kääntyy elinkeinokalastusta ja vesiviljelyä vastaan</p> <p>Kaupallisen kalastuksen ja virkistyskalastuksen vastakkainasettelu</p> <p><u>ERITYISESTI MERIALUE</u></p> <p>Troolareiden ja kalan vastaanoton omistuspohjan siirtyminen ulkomaalaisohjaukseen</p> <p><u>ERITYISESTI PYHÄJÄRVI</u></p> <p>Jääpeitteisen aja lyheneminen</p> <p>Rehevöityminen</p>

---

4. Tunnistetut kalatalouden kehittämistarpeet

4.1. Ammattikalastus

4.1.1. Nykytila ja toimintaympäristö

Ammattikalastus sekä Selkämerellä että Pyhäjärvellä on murrosvaiheessa. Toimijat ovat ikääntymässä ja kalastuksen yhteiskunnallinen hyväksyttävyys laskenut vaelluskalakiistojen, haittaeläinristiriitojen ja valtamerien liikakalastuksen myötä. Toisaalta terveellisen ravinnontuotannon ohella ala on profiloitumassa ympäristönhoitopalvelujen tuottajana ja vesien hoitokalastuksen toteuttajana. Ammattikalastus alueella on kestävä ja sillä on pitkien perinteiden myötä runsaasti osaamis-pääomaa. Myös yhteistyöperinne tutkimuksen ja kehityksen kanssa on olemassa. Pienimuotoinen kalastus on vahvasti sesonkiluonteista ja muutaman lajin varassa. Luonnonkala on maailmanlaajuisesti yhä rajallisempi resurssi, mikä tulee lisäämään sen arvostusta. Kalan ulkomaankauppa, erityisesti silakan osalta, on vahvasti riippuvainen Venäjän markkinoista.

4.1.2. Kehittämismahdollisuudet

Kalalle on saatavissa lisäarvoa parantamalla kuluttajien tietoisuutta kalastuksen kestävydestä ja positiivisista vaikutuksista ympäristöön sekä terveellisyyden, laadun ja paikallisuuden korostamisella. Esimerkiksi muilla toimialoilla jo yleistyneet sertifioinnit ja laatujärjestelmät tulee hyödyntää alan kehittämisessä. Tämä edellyttää myös uudenlaisten yhteistyöverkoston rakentamista ja toimijoiden sitoutumista siihen. Aktiivinen viestintä pitää myös kuluttajat ja päättäjät tietoisina alan kehityksestä ja siten ennaltaehkäisee mahdollisia ristiriitoja.

Kalastuksella on pitkä historia alueella. Sen esiintuominen ja perinteiden hyödyntäminen kalatalouden kaikilla sektoreilla lisää kuluttajien elämystä kotimaista kalaa kohtaan. Jotta kalastus ei jää pelkäksi historiaksi tulee uusien kalastajien saamiseen alalle kehittää keinoja. Alkutuotannon aloittamista tulee pystyä tukemaan nykyistä paremmin kaikin mahdollisin keinoin. Yksi tapa houkutella alalle on viestiä sen kannattavuudesta ja myönteisistä kehitysnäkymistä. Alueen kalasatamaverkosto on kohtuullisessa kunnossa, mutta näiden investointien käyttöastetta tulee nostaa.

Kalansaaliin täysimääräiseen hyödyntämiseen tulee kiinnittää enemmän huomiota. Kaikki lajit tulisi saada taloudellisesti kannattaviksi saaliiksi ja niiden käyttöä ihmisravintona tai hyödyntämistä muulla tavoin tulee kehittää. Poistopyynti tulee hyväksyä vesistöjen ja talouskalakantojen hoitomuotona myös merialueella, sillä se työllistää uusia kalastajia ja tuottaa laadukasta raaka-ainetta kalanjalostukseen. Erityisesti asiakaslähtöistä särkikalojen ja silakan tuotteistamista ja elintarvikekäyttöä tulee lisätä. Merkkejä tästä on jo särkikalojen osalta erityisesti Pyhäjärvellä. Tarvittaessa markkinoita tulee etsiä ulkomailta. Jo olemassa olevia suhteita mm. Kiinaan, Viroon, Ruotsiin ja Ranskaan tulee hyödyntää ja kehittää näille markkinoille soveltuvia tuotteita.

Rannikkokalastus on perinteisesti ollut yksi osa toimeentulosta muiden ammattien ohessa. Osaltaan se johtuu kalastuksen sesonkiluonteisuudesta, jolloin kalastuksellisesti hiljaisina aikoina on tehty muita töitä. Tämä ominaispiirre tulee varmasti säilymään, joskin kalastajien sivuammattien kirjo kasvaa. Kalastajien modernia monialayrittäjyyttä tulee tukea ja hyväksyä kalastuksen sesonkiluonteisuudesta johtuva osa-aikaisuus. Selkämeren silakkakannat ovat hyvässä kunnossa ja taannoinen silakan hintakehitys lisäsi kiinnostusta myös rysäkalastuksen lisäämiseen. Silakan jalostusaste on alhainen ja siinä on paljon lisäarvopotentiaalia.

Selkämerellä harmaahylje on ammattikalastuksen suurin haaste. Hylkeen kanssa elämiseen tulee löytää kestävä ratkaisu. Tämä edellyttää uusien pyyntitapojen kehittelyä ja pyydyskehityksen jatkumista sekä hylkeeltä suojautumistekniikoiden kehittämistä. Myös merimetsojen kalastovaikutukset pitää ehkäistä ennen kuin niistä tulee samankaltaisia ongelmia, mitä Itämeren muissa rantavaltiossa on jo havaittu.

4.2. Kalanjalostus ja tukkukauppa

4.2.1. Nykytila ja toimintaympäristö

Kalanjalostus ja tukkukauppa, silakkaa lukuun ottamatta, ovat pääosin kasvatetun kalan varassa. Luonnonkalan osuus on pieni mutta tärkeä. Alueen kalavirrat ovat riittävän isoja mahdollistaakseen logististen ketjujen toiminnan. Kalan vastaanotto- ja jalostuskapasiteettia on riittävästi ja merkittävä osa siitä on ulkomaalaisohjauksessa. Alueelta lähtevän kalan jalostusaste on alhainen. Erityisesti tämä koskee silakkaa ja särkikalajoja. Lisäksi näiden lajien menekki on riippuvainen Venäjän viennistä, joka on viimeisen vuoden aikana kohdannut suuria vaikeuksia. Luonnonkalan sesonkiluonteisuuden haittoja on jalostuksessa pystytty vähentämään jalostamalla kasvatettua kalaa hiljaisempina aikoina.

Pienimuotoinen kalanjalostus on vastaavassa murroksessa mitä ammattikalastus. Jatkajaa toiminnalle ei välttämättä ole, eikä yritysmuoto tai tuotantotilojen sijainti mahdollista toiminnan myymistä uudelle yrittäjälle. Pienimuotoinen jalostus kuitenkin työllistää, usein alueilla joissa jokainen työpaikka on tärkeä.

4.2.2. Kehittämismahdollisuudet

Kalanjalostuksessa ja kaupassa tulee kehittää ajattelua siihen suuntaan että kotimainen luonnonkala on terveellinen ja eettisesti kalastettu erikoistuote, jota on saatavilla rajoitetusti. Lähiruoan suosion kasvu tulee huomioida myös kalan markkinoinnissa. Joistain kalalajeista on mahdollista tehdä sesonkituotteita ja hyödyntää sitä markkinoinnissa. Erottamalla vahvemmin luonnonkala kasvatetusta kalasta on mahdollista saada tuotteille lisäarvoa. Vastaavasti kotimainen kasvatettu kala tulisi eriyttää tuontikalasta. Kalan elämysarvo pitää hyödyntää myös kaupan tiskissä.

Myös jalostusasteen nosto ja tuotekehitys ovat tärkeitä erityisesti vajaasti hyödynnettyjen kalalajien ja silakan osalta. Myös kalanjalostuksen sivuvirtoja (esim. mäti) tulee hyödyntää ja tuotteistaa entistä tarkemmin. Uudenlaisten bioenergiainnovaatioiden kautta perkuutähteiden hyödyntämiseen voi löytyä uusia tapoja. Vaikka kalan vastaanottokapasiteetista ja silakkatoolareista merkittävä osa on ulkomaalaisomistuksessa, tulee saaliista saada lisäarvoa jäämään alueelle. Pienimuotoisen jalostustoiminnan jatkuvuus tulee turvata. Uusia yrittäjiä tulee kannustaa alalle ja tuotekehityksellä löytää alalta uusia liiketoimintamahdollisuuksia.

Kuljetusten logistiikkaa tulee tehostaa yhteistyötä lisäämällä. Asiakaskunnan vaatimustason nousu ja elintarvikesäädösten muutokset edellyttävät toimijoilta uudistumiskykyä. Sitä tulee ylläpitää koulutuksella, tuotekehityksellä ja verkostoitumisella.

4.3. Vesiviljely

4.3.1. Nykytila ja toimintaympäristö

Vesiviljely on maailmanlaajuisesti kasvava ekotehokas tapa tuottaa eläinvalkuaista ihmisravinnoksi. Kalankasvatuksen ympäristötehokkuus on Suomessa korkealla tasolla. Vesiviljelyn kasvun esteenä on kallis, ennustamaton ja aikaavievä lupapolitiikka, johon on toivottu ratkaisua sijainninhjaustyöstä.

Alueellisesti ruokakalakasvatus ylläpitää monia logistisia ketjuja ja jalostusyriytyksiä ja on siten merkityksellinen myös ammattikalastuksen toimintaedellytyksille. Merialueella hylje aiheuttaa kalankasvatukselle tappioita, suojaverkoista ja karkoittimista huolimatta.

Vesiviljely muuhun kuin elintarvikekäyttöön on perinteisesti ollut kalan poikaskasvatusta istukkaiksi. Siika- ja kuhaistukkaita kasvatetaan luonnonravintolammikoissa ja siikaa jonkin verran myös verkkoaltaissa meressä. Pyhämaassa on kalastusalueen hautomo, jossa on lisätty paikallista made- ja siikakantaa. Vastaavaa potentiaalia on sisävesissä erityisesti rapukantojen hoidossa.

Poikastuotannolla on selkeä tilaus erityisesti paikallisten kalakantojen vahvistamiseen ja myös sea ranching- ajattelun lisäämiseen.

4.3.2. Kehittämismahdollisuudet

Vesiviljelyn sijainninhajausuunnittelussa tehty perustyö tulee saada vietyä käytäntöön ja riittävän suuria yksiköitä pitää pystyä perustamaan tunnistetuille alueille. Mikäli ruokakalan kasvatuksen yksikkökokoja ei saada nykyisen kustannus- ja hintatason edellyttämäksi (suuremmiksi) niin vesiviljely alueella on vastaavan haasteen edessä mitä ammattikalastus. Tuotteelle pitää löytää lisäarvoa kannattavan toiminnan pohjaksi. Lisäarvoa on mahdollista hakea sertifioinneista, laatujärjestelmistä, tuotekehityksestä (jalostuksesta) tai alueella tuotetun kalan imagon eriyttämisestä muusta kasvatetusta kalasta. Tämä on mahdollista tehdä myös yhdessä luonnonkalan kanssa esimerkiksi hyödyntämällä lähiruoan suosiota. Logistiikkaketjujen tehokas käyttö ja erilaisten yhteistyömuotojen synnyttäminen luovat mahdollisuuden parantaa sekä vesiviljelyn, että jalostusketun kannattavuutta. Vesiviljelyn ympäristökestävyyteen tulee kiinnittää huomiota ja alalla jo tehtyä kehitystyötä tuoda esiin myös markkinoinnissa.

Viljeltyjen kalojen perkuutähteitä hyödynnetään rehuna ja biodoeselinä jo varsin tehokkaasti, mutta sivuvirroista on mahdollista löytää hyödyntämättömiä tuotteistamismahdollisuuksia esimerkiksi nonfood tuotteista. Uusien lajien kasvatus voit tarjota toimeentuloa joillekin yrittäjille. Mikäli kasvatettu kala on taloudellisesti riittävän arvostettua, tulee kasvatus suljetun kierron laitoksissa varteenotettavaksi vaihtoehdoksi. Tietotaitoa alueella on Sybimar Oy:n kiertovesilaitos hankkeessa Uudessakaupungissa. Myös Olkiluodon ydinvoimalan hukkalämpöä voisi paremmin hyödyntää vesiviljelyn innovaatioissa.

4.4. Kalastusmatkailu

4.4.1. Nykytila ja toimintaympäristö

Alueen kalastusmatkailun ongelma on toimijoiden hajanaisuus ja toiminnan sivutoimisuus. Myös paikoin pieni majoituskapasiteetti on kehittymisen pullonkaulana. Vetovoimaisinta kalastusmatkailua on Merikarvianjoella, mutta merialue ja Pyhäjärvi eivät juuri erotu muusta Suomen alueista kalastusmatkailumielessä. Näillä alueilla ei ole erityisiä vetovoimatekijöitä. Vesistöissä on kuitenkin hyvä kalakanta, vedet ovat puhtaita ja maisemat kauniita. Lisäarvoa on saatavissa vasta perustetusta Selkämeren kansallispuistosta. Alueella on jo käynnistetty kalastusmatkailun kehittämistyö useassa toisiinsa kytkeytyvässä hankkeessa. Toiminnan kehityspotentiaali on iso, sillä luontomatkailun suosio on kasvanut jatkuvasti.

4.4.2. Kehittämismahdollisuudet

Kalastusmatkailun kehittämistä tulee suunnata enemmän ulkomaalaisten matkailijoiden saamiseksi alueelle. Kalastusmatkailua pitää kehittää osana luontomatkailua ja sen markkinointia. Yhteistyö

muiden maaseudun matkailutoimijoiden kanssa on tarpeen ja asiakkaiden tarpeet ymmärrettävä. Erityisesti tämä koskee ulkomaalta tulevia matkailijoita. Saaliskeskeisyydestä tulisi siirtyä elämyseskeisyyteen. Esimerkkinä tästä on Pyhäjärvellä järjestettävät vuosittainen kiiskenpilkinnän SM-kilpailut. Kalastusmatkailu voi olla muutakin kun opastettu kalaretki. Perhematkailijalle esim. onkilammikko saattaa olla mieluisa tuote. Kala voi olla elämys vaikka lautasella. Tämä edellyttää alalta ammattimaisuutta, tuotekehitystä, verkostoitumista ja osaavaa markkinointia. Tuotekehityksen tulee palvella näitä tavoitteita. Alalle kaivataan myös uusia yrittäjiä, jotka hyödyntävät alueen vetovoimatekijöitä kuten Selkämeren kansallispuistoa, Säkylän Pyhäjärveä tai jokivesistöjä.

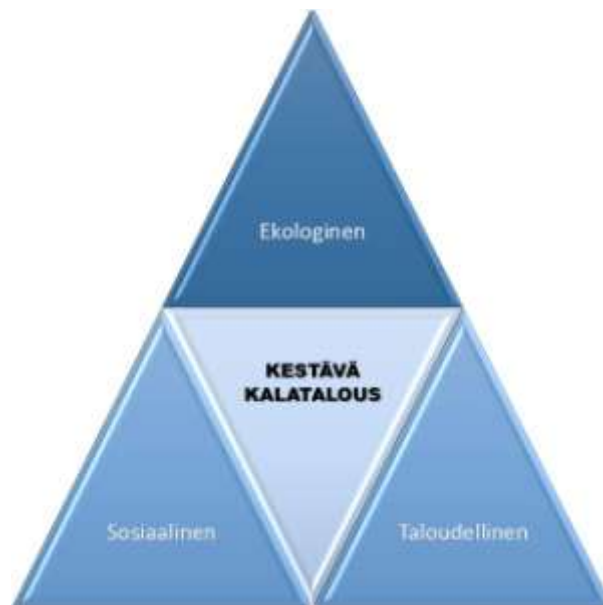

---

5. Kehittämisohjelman tavoitteet

5.1. Visio 2020

Selkämeri ja Pyhäjärvi muodostavat monimuotoisen, kestävään kehitykseen perustuvan vahvan kalatalousalueen, joka tuottaa korkealaatuisia tuotteita paikallisesta kalasta.

Kuva 2. Kalatalouden kestävän kehityksen ulottuvuudet.

5.2. Tavoitteet

Kalatalousohjelman tavoitteena on ylläpitää ja kehittää kalataloutta vahvana alueen elinkeinorakenteen osana. Alan toimijoiden yhteistyö ja osaaminen ovat lisääntyneet ja heillä on käytössään nykyaikaiset tuotantovälineet. Paikallisen kalan käyttö- ja jalostusaste, arvostus ja saatavuus ovat kasvaneet. Kalatalous tarjoaa monipuolisia työmahdollisuuksia ja kalavaroja hyödynnetään ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla. Kalatalous tuottaa laadukasta lähiruokaa ja työllistää paikallisia ihmisiä.

Ohjelman viisi osatavoitetta ovat:

Tavoite 1: Kalan alkutuotannon jalostusasteen ja käyttöasteen nostaminen

Tavoite 2: Paikallisen kalan ja kalatalouden imagon parantaminen

Tavoite 3: Kalatalousinfrastruktuurin ja tuotantovälineistön kehittäminen

Tavoite 4: Toimijoiden verkostoitumisen ja osaamisen lisääminen

Tavoite 5: Kalaan liittyvän matkailun lisääminen

6. Ohjelman kuvaus ja toimenpiteet

Kehittämisohjelma jatkaa Vakka-Suomen kalatalousryhmän EU-ohjelmakaudella 2008-2014 aloittamaa työtä. Sen läpileikkaavina teemoina ovat kannustaminen kokeiluihin, innovaatioihin, yhteistyöhön sekä ympäristön huomioonottamiseen. Kalatalouden, vesiympäristön ja kalakantojen tilaa parannetaan ammattikalastuksen tarpeet huomioiden. Pyhäjärveltä saatuja kokemuksia tieteellisen tutkimustiedon jalkauttamisesta elinkeinokalatalouteen hyödynnetään merialueilla ja merialueen osaamista sisävesillä. Oppiminen ja tiedon siirtyminen alueen eri osien sekä sukupolvien välillä ovat osana ohjelman yleisiä tavoitteita. Kokemusten jalkauttamisessa käytäntöön hyödynnetään pitkäaikaisen kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön tuomaan tietotaitoa ja verkostoja. Toimilla pyritään kalastuselinkeinojen houkuttelevuuden lisäämiseen. Strategian kaikissa toimissa on mahdollista toteuttaa kehittämishankkeita, investointeja, yhteistyöhankkeita, kansainvälisiä hankkeita ja kokeiluhankkeita.

6.1. Tavoite 1: Kalan alkutuotannon jalostusasteen ja käyttöasteen nostaminen

Tuetaan toimia, joilla kalastuksen saaliin tai kalantuotannon arvo kasvaa. Alkutuotannon arvon lisäksi jalostus- ja muu lisäarvo pyritään saamaan jäämään alueelle. Tuettavia toimia ovat mm.

- Vajaasti hyödynnettyjen lajien käytön lisääminen.
- Kalan ja erityisesti silakan elintarvikekäytön lisääminen
- Sivusaaliin hyödyntämiseen tähtäävät toimet
- Asiakaslähtöisten uusien tuotteiden kehittäminen
- Kalatuotteiden lisäarvoa synnyttävät toimet
- Kalan tarjonnan sesonkiluonteisuuden vähentäminen
- Sesonkien parempaan hyödyntämiseen tähtäävät toimet
- Nonfood tuotteiden kehittäminen

Tavoitetaso: Elintarvikkeeksi menevän saaliin osan osuus nousee 7 %

Mittarit: Vajaasti hyödynnettyjen lajien saalismäärä
Lisäarvohankkeiden määrä
Elintarvikekalan osuus saaliista
Jalostusyrittäjien määrä

6.2. Tavoite 2: Paikallisen kalan käytön lisääminen ja kalatalouden imagon parantaminen

Tuetaan toimia, jotka lisäävät kalatalouden julkista hyväksyntää ja kalavarojen paikallista käyttöä. Tuettavia toimia ovat mm.

- Aktiiviset tiedotustoimet
- Lähellä kasvatetun ja kalastetun kalan saatavuuden parantaminen
- Toimitusketjujen lyhentäminen
- Kalatuotteiden laadun parantaminen
- Sesonkiluonteisen suoramyynnin lisääminen
- Laatu- ja ympäristöjärjestelmien käyttöönottoa tukevat toimet
- Kalaan liittyvien elämysten tuotteistaminen
- Kalatalouden ympäristöarvojen ja -vaikutusten esiintuominen
- Kalakantojen ja vesiympäristön säilyttämiseen ja parantamiseen liittyvät toimet
- Paikallisen kulttuurin hyödyntämiseen liittyvät toimet
- Yhteismarkkinointi ja markkinaselvitykset

Tavoitetaso: Kalastajien liikevaihto nousee 15 %

Mittarit: Medianäkyvyys
Laatujärjestelmien määrä
Kalan vähittäiskaupan määrä alueella
Kalan käytön määrä ammattikeittiöissä
Kalan tuottajahinta
Elintarvikekalan osuus saaliista

6.3. Tavoite 3: Kalatalousinfrastruktuurin ja tuotantovälineistön kehittäminen

Tuetaan toimia, jotka ajanmukaistavat kalatalousyrittäjien toimintaympäristöä ja tuotantovälineistöä tai parantavat varautumista ilmastonmuutoksen aiheuttamiin haasteisiin elintarviketuotannossa.

Tuettavia toimia ovat mm.

- Kalan rantaantuonti- ja purkupaikkojen, satamien ja niiden varustelun parantaminen ja muutostarpeet
- Kalanpyydysten ja kalastusvarustuksen ja -alusten kehittämis- ja parantamistoimet
- Kylmäketjun ja laadun parantaminen
- Haittaeläimiltä suojautuminen ja vahinkojen ennaltaehkäisy
- Hygienia, turvallisuus yms. investoinnit

Tavoitetaso: Investointien määrä kasvaa 15 %

Mittarit: Investointien määrä
Uudet toimintatavat ja pyynnin monipuolistuminen
Kalasatamien parantamishankkeiden määrä
Pyydyskehityshankkeiden määrä

6.4. Tavoite 4: Toimijoiden verkostoitumisen ja osaamisen lisääminen

Tuetaan toimia, jotka lisäävät kalatalouden toimijoiden tiedonvaihtoa, oppimista ja yhteistyötä.

Tuettavia toimia ovat mm.

- Toimintojen logistiikan tehostaminen
- Toimijoiden keskinäisen tiedonvaihdon lisääminen
- Yhteistyöhankkeet erityisesti järvi-merikalastuksen välillä
- Kalan keräily-yhteistyön parantaminen
- Koulutus ja tietojen hankinta
- Uusien kalastajien ja toimijoiden saaminen alalle
- Kalataloutta tukevan monialayrittäjyyden kehittäminen

Tavoitetaso: 2-4 syntynyttä verkostoa

Mittarit: Yhteistyöhankkeiden määrä
Osaamisen kehittämistoimien määrä
Uusien kalastajien määrä
Syntyneet verkostot

6.5. Tavoite 5: Kalaan liittyvän matkailun lisääminen

Tuetaan toimia jotka lisäävät tai parantavat kalaturismia alueella. Kalastusmatkailun investoinnit pyritään rahoittamaan muista rahoituslähteistä. Tuettavia toimia ovat mm.

- Kalastusmatkailun toimintaedellytysten parantaminen
- Kalaluonnon ja -kulttuurin hyödyntäminen matkailussa
- Matkailijoita palvelevien tuotteiden kehittäminen
- Kalaan liittyvien ohjelmapalvelujen kehittäminen
- Uusien markkina-alueiden etsiminen
- Yhteismarkkinoinnin ja alueellisen tunnettavuuden lisääminen

Tavoitetaso: 3 uutta kalastusmatkailutoimijaa

Mittarit: Kalamatkailutoimijoiden määrä
Uusien tuotteiden ja palvelujen määrä
Kalan käyttö ammattikeiteissä

7. Strategian laadintaprosessi

Strategia perustuu Selkämerellä (liite 1) ja Säkylän Pyhäjärvellä (liite 2) tehtyjen alueellisten kalatalousselvitysten tietoihin ja havaintoihin sekä Vakka-Suomen kalatalousryhmän kokemuksiin. Maaseudun kehittämissyhdystys Karhuseutu koordinoi ja hallinnoi näiden selvitysten tekoa. Selkämeren kalatalouden kehittämissuunnitelman laati Selkämeren ammattikalastajat ry ja Pyhäjärven vastaavan Pyhäjärvi-instituutti. Näissä selvityksissä oltiin laajasti henkilökohtaisesti yhteydessä alan toimijoihin sekä Satakunnassa että Vakka-Suomessa. Selkämeren osalta toteutettiin lisäksi kalastajien teemahaastattelu.

Varsinaisen strategian laadinta aloitettiin Vakka-Suomen kalatalousryhmän, Selkämeren ammattikalastajien ja Pyhäjärvi-instituutin yhteistyönä. Yhteistyöryhmä kokoontui yhteensä 6 kertaa ja se laati laajemman suunnitteluryhmän työskentelyä varten taustamateriaalia. Laajapohjainen kaikille avoin suunnitteluryhmä kokoontui yhteensä kolme kertaa. Näissä kokouksissa muotoutuivat ohjelman painopisteet ja alueen toimijoiden näkemykset tulivat kattavasti esille.

Alueen kuntia informoitiin alustavasti kalatalouden toimintaryhmätoiminnasta loppuvuonna 2012 yhdessä paikallisten toimintaryhmien kanssa. Kalatalouden toimintaryhmän alueella toimii viisi maaseudun toimintaryhmää, Aktiivinen pohjois-Satakunta, Karhuseutu, Pyhäjärvisseutu, Jokivarsikumppanit ja Ravakka, jotka olivat mukana ohjelman laadinnasta alusta alkaen. Alueen kuntien kanssa käytiin alustavat sitoutumis-/rahoitusneuvottelut maaliskuu-kesäkuussa 2013 yhdessä toimintaryhmien vastaavien neuvottelujen kanssa. Sitovat rahoituspäätökset pydettiin 20.1.2015.

Kalatalousohjelman ensimmäinen epävirallinen versio käsiteltiin Vakka-Suomen kalatalouden toimintaryhmän kokouksessa 28.5.2013 ja maaseudun kehittämissyhdystys Ravakka ry:n kokouksessa 5.6.2013. Palautteen jälkeen tarkistettu virallinen ohjelma käsiteltiin Vakka-Suomen kalatalousryhmän kokouksessa 3.2.2015 ja maaseudun kehittämissyhdystys Ravakka ry:n kokouksessa 3.2.2015.

---

8. Toiminta- ja aktivointisuunnitelma

Kalatalouden toimintaryhmä toimii kansallisen EMKR:n toimeenpanon osana ja luonnollisesti nivoutuu osaksi laajempaa alueellista ja kansallista kokonaisuutta. Kalatalouden toimintaryhmän ja EMKR:n suoran tuen (ELY, MMM) välinen työnjako ja rajapinta sovitaan kun rahaston yksityiskohtaisemmat säädökset ovat valmistuneet ja kansallisella tasolla on säädösvalmistelu saatu päätökseen. Samoin Leader toimintaryhmien ja kalatalouden toimintaryhmän rahoitusten rajapinta yhteen sovitetaan kun kansalliset säädökset ovat käytettävissä.

Kalatalouden toimintaryhmän ohjelmaa toteutetaan tiiviissä yhteistyössä alueen kalataloustoimijoiden sekä maaseudun ja kaupunkien (Pori, Rauma) Leader-toimintaryhmien kanssa. Nämä ovat olleet mukana ohjelman laadinnassa ja kalatalouden toimintaryhmätoiminta on huomioitu myös Leader-ryhmien omissa kehittämisstrategioissa. Tätä yhteistyötä syvennetään ja pyritään saavuttamaan synergiaetuja esim. hallinnossa ja tiedottamisessa. Ryhmän tavoitteena on luonteva yhteistyö muiden kalatalouden toimintaryhmien ja toimijoiden kanssa Suomessa ja kansainvälisesti. Esimerkiksi olemassa olevia hyviä yhteistyösuhteita Ruotsiin, Kiinaan, Ranskaan, Viroon ja Pohjois-Amerikkaan syvennetään.

Osallistamalla toimijat sekä merellä että järvellä laajempaan verkostoon saavutetaan alalle positiivista nostetta. Tämä verkosto on myös hyvä kasvualusta uusille innovaatioille. Kansainvälisten kontaktien luominen ja käyttö luovat alalle lisää osaamista. Erityisen tärkeää on saada uusia vaikutteita, jotka kehittävät kalataloutta ja motivoivat toimijoita kehittämään toimintaansa. Kalatalouden toimintaryhmän keskeisenä tehtävänä ja toimintatapana on saattaa yhteen kalatalouden eri sektoreiden sekä muiden alojen toimijoita ja luoda törmäyttämällä uusia resurssitehokkaita avauksia alan kehittämiseen. Tutkimusyhteistyötä Luken ja yliopistojen kanssa jatketaan.

Selkämeren kansallispuisto ja Metsähallitus ovat osallistuneet ohjelman valmisteluun ja tämä vuorovaikutus on edesauttanut myös kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelman laadintaa. Kalatalouden toimintaryhmän ohjelma tukee aiemmin laadittuja kansallista ammattikalastusstrategiaa ja vesiviljelystrategiaa.

8.1. Tiedotussuunnitelma

Kalatalouden positiivisesta kehityksestä ja arvoista tulee tiedottaa kansalaisille enemmän. Erityisesti viime aikoina kalatalous on tiedotuksessa jäänyt altavastaajan asemaan ja omaehtoinen viestintä on ollut vähäistä. Tavoitteena on että julkisuuteen mennään positiivisilla uutisilla ja omaehtoisesti

Kertyvää tietoa pitää levittää alan toimijoille tehokkaasti. Se edellyttää verkostoitumista ja tiedotuskanavien luomista. Kalatalouden toimintaryhmä toteuttaa vuosittain päivitettävää viestintäsuunnitelmansa (Liite 3). Näkyvyyttä haetaan erityisesti paikallislehdistöstä, joka on merkittävin tiedonvälitys-kanavana. Ohjelmakaudella tavoitellaan näkyvyyttä myös valtakunnan mediassa. Kalatalouden toimintaryhmä ylläpitää aktiivista tiedotusta netissä ja somessa tavoitteena erityisesti alasta kiinnostuneiden nuorten tavoittaminen.

Hankehakuja avautumisesta tiedotetaan lehti-ilmoituksin. Lisäksi järjestetään kunta-, kohderyhmä ja teemakohtaisia tiedotustilaisuuksia. Suunnitelmallinen tiedottaminen ja aktiivinen läsnäolo ohjelman toteuttajien parissa ovat merkittäviä strategian toteuttamisen kannalta.

Kalatalouden toimintaryhmän henkilökuntaa ja hallituksen jäseniä kannustetaan aktiiviseen tiedottamiseen eri tilaisuuksien yhteydessä. Kalatalouden toimintaryhmän tarjoamista mahdollisuuksista pyritään levittämään tietoa myös alueen Leader-ryhmien työntekijöiden ja hallitusten jäsenten välityksellä.

8.2. Oppimissuunnitelma

Kalatalousohjelman yleisenä tavoitteena on alueen toimijoiden pitäminen mukana kehittyvän ympäristön muutoksessa. Tämä edellyttää jatkuvaa oppimista ja osaamispääoman kasvattamista. Alan toimijoiden kouluttautuminen ja aktivoiminen on ensiarvoisen tärkeää sen tulevan kehityksen kannalta. Kalatalouden tulee pysyä muutoksessa mukana ja olla yksi sen tekijöistä

8.2.1. Sisäinen oppiminen

Jatkuva oppiminen ja sisäisten prosessien kehittäminen ovat laadukkaan toimintaryhmätyön peruspilareita. Henkilökuntaa ja hallitusta koulutetaan tavoitteellisesti ja jatkuvasti hallitsemaan toimenkuviansa ja tehtäviensä mukaiset asiat. Ohjelmakauden alussa on tärkeää uuden ohjelman ja säädösten sisäistäminen. Arviointien ja saadun palautteen mukaan tehdään korjaavia toimenpiteitä, jolloin aktivoinnilla ja omilla hankkeilla voidaan varmistaa ohjelman toteutuminen. Kalatalouden toimintaryhmien välisissä tapaamisissa ja viestinnässä välittyvät hyvät käytännöt sekä kansallisesti että kansainvälisesti.

8.2.2. Ulkoinen oppiminen

Kalatalouden toimintaryhmä kerää kokemusta ja tietoa hankehakijoilta ja jakaa sitä eteenpäin, jotta hyvät käytännöt ja hankekokemukset välittyvät toimijoilta toisille. Tavoitteena on välittää tietoa ja hyviä käytäntöjä kansainvälisen-, valtakunnallisen- ja maakunnallisen tason tietoa ja trendejä paikallistasolle. Paikallistoimijoilta kannustetaan verkostoitumaan eri alojen, alueiden ja maiden toimijoiden kanssa. Järjestämällä koulutusta, tiedotusta, retkiä ja tutustumiskäyntejä sekä jalkauttamalla tutkimustietoa kalatalouden toimintaryhmä lisää paikallistason toimijoiden tietoa ja osaamista.

Tuloksellista hankkeen toteuttamista edistetään neuvonnalla ja aktiivisella yhteydenpidolla. Hankehallintojen koulutusta pyritään järjestämään yhteistyössä maaseudun toimintaryhmien ja kansallisen verkostoyksikön kanssa. Hankeaihioita kehitetään yhdessä hakijoiden ja kumppaneiden kanssa toteuttamiskelpoisiksi.

8.3. Muiden rahoituslähteiden hyödyntäminen

Kalatalouden toimintaryhmän ohjelma täydentää maakunnallisia ELY-keskusten kehittämisohjelmia Satakunnassa ja Varsinais-Suomessa. Elintarvikkeet ovat Satakunnan maaseutuohjelman kärkitoimiala ja kalatalous osana elintarvikeklusteria yksi maaseutustrategian kärjistä. EAKR:n, ESR:n ja maaseuturahaston ohjelmat on soveltuvin osin huomioitu kalatalousohjelmaan valmisteltaessa. Kansainvälisissä hankkeissa pyritään yhteistyöhön tarkoituksenmukaisten rahoittajien kuten esim. Interreg ja Central Baltic kanssa. Eri rakennerahastojen tavoitteet ovat yhdensuuntaisia kalatalousohjelman kanssa erityisesti niiden ympäristö-, innovaatio-, matkailu- ja elintarvikeosoiden suhteen. Näitä rahoitusmahdollisuuksia hyödynnetään, mikäli EMKR:n kautta ei ole mahdollista saada tukea. Samoin toimijoita ohjataan työvoimapolittisten tukien ja oppisopimustoimiston piiriin, mikäli se on tarkoituksenmukaista. Kalatalouden toimintaryhmän ohjelma on myös yhteensopiva Varsinais-Suomen Saaristo-ohjelman kanssa. Käytännön tasolla kalatalouden toimintaryhmä pyrkii

---

hyödyntämään mainittuja muita rahoituslähteitä myös kalatalouden kehittämisessä ja tuomaan siten kalataloutta lähemmäs muuta aluekehitystä ja elintarvikeklusteria.

9. Hallinnon ja seurannan järjestäminen

Kalatalouden toimintaryhmän hallinnoijana toimii maaseudun kehittämissyhdistys Ravakka ry, joka vastaa ohjelman kokonaishallinnoinnista. Ravakka on hallinnoinut Vakka-Suomen kalatalousryhmää ohjelmakaudella 2008-2014. Kalatalouden toimintaryhmälle varmistetaan yhdistyksessä itsenäinen asema perustamalla sille oma jaosto (hallitus). Sen tehtävä on kalatalouden toimintaryhmän substanssiasioiden hoito, lausuntojen antaminen hankkeista ELY-keskukselle ja strategian toteutus. Hallintoon liittyviä tehtäviä voidaan jakaa sopimuksella myös alueen muille toimintaryhmille.

Strategian toteuttamiseksi ja käytännön toimenpiteitä tekemään valitaan aktivaattori, jonka kulut katetaan pääosin kuntarahoitusosuudella. Kalatalouden toimintaryhmä määrittelee aktivaattorin toimenkuvan ja tehtävien jaon kun henkilöt ja rahoituskehys ovat selvillä. Lisäksi resurssien puitteissa pyritään rekrytoimaan toinen henkilö hoitamaan lähinnä tiedottamista ja kansainvälisiä asioita.

9.1. Säännöt ja jäsenyys

Kalatalouden toimintaryhmän hallituksen jäsenet valitaan edustavasti koko maantieteelliseltä alueelta. Kukin Leader-yhdistys sekä alueen kunnat yhdessä esittävät hallitukseen kahta jäsentä ja kahta varajäsentä. Näiden esitysten perusteella Leader Ravakan hallitus vahvistaa kalatalouden toimintaryhmälle hallituksen. Siinä ovat edustettuina kolmikantaperiaatteen mukaisesti alueen kunnat, paikalliset kalatalousyhteisöt ja järjestöt sekä kalatalousyrittäjät. Tavoitteena että koko kalatalouden tuotantoketjun asiantuntemus on edustettuina. Kaikilla alueen toimijoilla on mahdollisuus vaikuttaa ryhmän toimintaan ja hallituksen kokoonpanoon Leader-yhdistysten kautta. Hallituksen toimintaan sovelletaan Ravakan sääntöjä mm. toimikausista ja erovuoroisuudesta. Hallitus käyttää tarvittaessa eri asiantuntijoita päätöksenteon valmistelussa.

9.2. Valintakriteerit

Hankkeiden valintakriteeristö luodaan hallituksen työkaluksi helpottamaan strategian toteuttamista. Rahoitettavien hankkeiden pitää täyttää rahoittamisen edellytykset. Hankkeet arvioidaan laadullisin kriteerein, millä varmistetaan, että hankkeet ovat laadukkaita ja edistävät strategian tavoitteiden saavuttamista. Laadittavat valintakriteerit tulevat noudattamaan EMKR:n ja kansallisten kehittämissuunnitelmien valintakriteereitä sekä oman strategian painopistealueita ja teemoja. Lisäksi valintakriteereissä huomioidaan koko rakenneohjelman läpileikkaavat teemat: ilmastonmuutoksen torjunta, innovatiivisuus, työllisyys, tasa-arvo ja kestävä kehitys. Valintakriteerit ovat julkisia ja osana hakuohjeistusta.

9.3. Ohjelman toteutumisen seuranta

Ohjelman toteutumisen seuraamiseksi kullekin toimintalinjalle on laadittu mittaristo, joka kuvastaa toiminnan laatua ja määrää (ks. kpl 6. Strategian kuvaus ja toimenpiteet). Ohjelmakauden puolivälissä toteutetaan laajempi arviointikysely, jonka perusteella arvioidaan strategian mahdolliset muutostarpeet. Tämä arviointi toteutetaan mahdollisesti muiden kalatalouden toimintaryhmien kanssa yhdessä vertailukelpoisella tavalla. Koska ohjelma on luonteeltaan aktiivisuutta ja

yhteistoimintaa korostava pyritään arvioinneissa huomioimaan myös toiminnan synnyttämät muista rahoituslähteistä tuetut toimet sekä toimet, jotka on toteutettu ilman ulkopuolista rahoitusta.

Kehittämisohjelman toteutumista ja sen toimenpiteiden vaikuttavuutta seurataan sekä määrällisillä että laadullisilla mittareilla. Toimien vaikuttavuutta seurataan kullekin tavoitekokonaisuudelle laadituilla mittareilla, jotka kuvastavat mahdollisimman hyvin tavoitteiden toteutumista. Toiminnan laadun mittaamiseen käytetään seurantalomakkeella ja väliarvioinnissa saatua palautetta. Nämä kvalitatiiviset mittarit laaditaan lomakkeen teon yhteydessä siten että ne kertovat asiakkaan ja sidosryhmien näkemyksen kalatalouden toimintaryhmän toiminnasta. Arvioinneilla pyritään varmistamaan toimenpiteiden laatu ja oikea kohdistuminen. Vaikuttavuutta tehostetaan myös pyrkimällä toiminnan itseohjautuvuuteen, jolloin muutostarpeisiin reagoidaan välittömästi.

10. Kustannukset ja rahoitussuunnitelma

Ohjelman vuotuinen budjetti on 500 000 € eli ohjelmakaudella 2014-2020 yhteensä 3,5 m€. Tästä valtion ja EMKR:n osuus on 60%, kuntien osuus 20% ja yksityinen rahoitusosuus 20%. Kuntien rahoitusosuus määräytyy perusosasta ja ammattikalastajien määrien suhteessa koostuvasta osasta (taulukko 3). Kuntien rahoitusosalla katetaan aktivoinnin kulut. Yksityinen rahoitusosuus voi koostua myös luontaisuuristuksista. Rahoitussuunnitelma ja alustava kustannusten jakautuminen eri toimien välillä on esitelty yksityiskohtaisemmin taulukossa 4.

Taulukko 3. Selkämeren ja Pyhäjärven kalatalouden toimintaryhmän kuntien vuosimaksusuudet EMKR ohjelmakaudelle 2014-2020.

Kunta	asukkaita henk.	kalastajia kpl	osuus %	perusosa €	osuus €	kustannus €/v
Pori	83 264	86	22,49 %	2 000	17 399	19 399
Rauma	39 749	42	12,17 %	2 000	8 497	10 497
Uusikaupunki	15 561	82	21,56 %	2 000	16 590	18 590
Eurajoki	5 893	7	3,96 %	2 000	1 416	3 416
Luvia	3 361	21	3,48 %	2 000	1 000	3 000
Merikarvia	3 294	31	9,59 %	2 000	6 272	8 272
Pyhärinta	2 199	10	4,67 %	2 000	2 023	4 023
Eura	12 442	26	8,42 %	2 000	5 260	7 260
Säkylä	4 639	34	10,30 %	2 000	6 879	8 879
Köyliö	2 785	1	2,55 %	2 000	202	2 202
Pöytyä	8 575	1	0,81 %	500	202	702
YHTEENSÄ	181 762	341	100,00 %	20 500	65 740	86 240

Kunnat ovat sitoutuneet ohjelman rahoitukseen koko ohjelmakaudelle lukuun ottamatta Köyliön kuntaa, joka sitoutui vuosille 2015-2016. Pöytyä tekee virallisen päätöksen 4.5.2015 kunnanhallituksen kokouksessa. Kuntien päätökset ovat liitteessä 4.

Taulukko 4. Selkämeren ja Pyhäjärven kalatalouden toimintaryhmän budjetti vuosille 2014-2020

Taulukko 4. Selkämeren ja Pyhäjärven kalatalouden toimintaryhmän budjetti vuosille 2014-2020			
Vuosibudjetti			347 336 €
TOIMENPIDEKOKONAISUUS	Osuus %	Yhteensä €	€
1. Kalan alkutuotannon jalostusasteen ja käyttöasteen nostaminen	15,8 %	55 000	
		EU, valtio	35 000
		Yksityinen (25%)	20 000
2. Paikallisen kalan ja kalatalouden imagon parantaminen	16,4 %	57 038	
		EU, valtio	36 667
		Yksityinen (20%)	20 371
3. Kalatalousinfrastruktuurin ja tuotantovälineistön kehittäminen	15,3 %	53 000	
		EU, valtio	33 000
		Yksityinen (35%)	20 000
4. Toimijoiden verkostoitumisen ja osaamisen lisääminen	14,2 %	49 391	
		EU, valtio	32 000
		Yksityinen (16%)	17 391
5. Kalaan liittyvän matkailun lisääminen	13,4 %	46 667	
		EU, valtio	30 000
		Yksityinen (20%)	16 667
6. Kalatalousryhmän kulut	24,8 %	86 240	
		Kunnat (100 %)	86 240
	100,0 %		347 336
VUOSITTAINEN RAHOITUSSUUNNITELMA			
		osuus %	euroa
	kunnat	25	86 240
	yksityinen	27	94 429
	EU+valtio	48	166 667
	YHTEENSÄ	100	347 336
OHJELMAKAUDELLA 2014-2020 YHTEENSÄ			
	kunnat		517 440
	yksityinen		566 574
	EU+valtio		1 000 002
	YHTEENSÄ		2 084 016